॥ अभिश्रवण-मन्त्राः॥

॥पुरुषसूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – ३/अनुवाकः – १२–१३)

सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा। अत्यंतिष्ठदृशाङ्गुलम्॥ पुरुष पुवेद सर्वम्। यद्भृतं यच् भव्यम्। उतामृतुत्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहंति॥ पुतावांनस्य महिमा। अतो ज्यायाईश्च पूर्रुषः। पादौंऽस्य विश्वां भूतानिं। त्रिपादंस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुंषः। पादौं उस्येहा ऽऽभं वात्पुनेः। ततो विश्वङ्कां ऋामत्। साशानानशने अभि॥ तस्माँद्विराडंजायत। विराजो अधि पूर्रुषः। स जातो अर्त्यरिच्यत। पृश्चाद्भूमिमथों पुरः॥ यत्पुरुंषेण हविषां। देवा युज्ञमतंन्वत। वुसुन्तो अंस्याऽऽसीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शुरद्धविः॥ सुप्तास्यांऽऽसन् परि्धयः। त्रिः सप्त सुमिर्धः कृताः। देवा यद्यज्ञं तन्वानाः। अबंध्रन् पुरुषं पुशुम्॥ तं युज्ञं बुर्हिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः। तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञाथ्सेर्वहुतः। सम्भृतं पृषद्गज्यम्। पृशू इस्ता इश्चेके वायव्यान्। आरुण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञाथ्सर्वहुतः। ऋचः सामानि जिज्ञरे। छन्दा रेसि जिज्ञिरे तस्मात्। यजुस्तस्मांदजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के

चोभ्यादंतः। गावो ह जिज्ञे तस्मौत्। तस्मौज्ञाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यंदधः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुख्ं किर्मस्य कौ बाहू। कावूरू पादावुच्येते॥ ब्राह्मणौऽस्य मुखंमासीत्। बाहू रांजुन्यः कृतः। ऊरू तदंस्य यद्वैश्यः। पुन्धा । शूद्रो अंजायत॥ चुन्द्रमा मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रंश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीद्न्तरिक्षम्। शीर्ष्णो द्यौः समेवर्तत। पद्धां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथां लोकाः अंकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंर्णं तमंसस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरंः। नामांनि कृत्वाऽभिवद्न यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाजहारं। शुकाः प्रविद्वान् प्रदिश्रश्चतंस्रः। तमेवं विद्वानुमृतं इह भंवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ युज्ञेनं युज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते ह नाकं महिमानं सचन्ते। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ अन्धः सम्भूतः पृथिव्यै रसाँच। विश्वकर्मणः समंवर्तताधि। तस्य त्वष्टां विदधंद्रूपमेति। तत्पुरुंषस्य विश्वमाजानमग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंर्णं तमसः परस्तात्। तमेवं विद्वानुमृतं इहं भवति। नान्यः पन्थां विद्यतेऽयंनाय॥ प्रजापंतिश्चरति गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरींचीनां पदिमंच्छन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपति।

यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा असन् वशे॥ हीश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्र्यौ। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षंत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मंनिषाण। अमुं मंनिषाण। सर्वं मनिषाण॥॥ॐ शान्तिः शान्तिः॥

॥ नारायणसूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – १३)

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशंम्भुवम्। विश्वं नारायंणं देवमक्षरं पर्मं पदम्। विश्वतः पर्गमित्रत्यं विश्वं नारायणक्षः हिरम्। विश्वंमेवेदं पुरुष्ट्यतिष्ठश्वमुपंजीवित। पितं विश्वंस्याऽऽत्मेश्वंर्ण् शाश्वंतक्ष शिवमंच्युतम्। नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मांनं प्रायंणम्। नारायणपंरो ज्योतिरात्मा नारायणः परः। नारायण परं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः। नारायण परः। नारायणः परः। यर्चं किश्चित्रंगथ्यः परः। यर्चं किश्चित्रंगथ्यः दृश्यते श्रूयतेऽपि वा॥

अन्तंर्बृहिश्चं तथ्मुवं व्याप्य नारायणः स्थितः। अनेन्तुमव्ययं कृवि संमुद्रेऽन्तं विश्वशंम्भुवम्। पुद्मकोश प्रंतीकाशु हृदयं चाप्यधोमुंखम्। अधो निष्ट्या वितस्त्यान्ते नाभ्यामुंपिर् तिष्ठति। ज्वालुमालाकुंलं भाती विश्वस्यांऽऽयतुनं महत्।

सन्तंतः शिलाभिस्तुलम्बंत्याकोश्सन्निभम्। तस्यान्ते सृषिरः सूक्ष्मं तिस्मिन्थ्युवं प्रतिष्ठितम्। तस्य मध्ये महानं-ग्निर्विश्वाचिविश्वतोमुखः। सोऽग्रंभुग्विभेजन्तिष्ठन्नाहारमज्रः कविः। तिर्यगूर्ध्वमधः शायी रश्मयंस्तस्य सन्तंता। सन्तापयंति स्वं देहमापादतल्मस्तंकः। तस्य मध्ये विश्विश्वा अणीयौर्ध्वा व्यवस्थितः। नीलतोयदं-मध्यस्थाद्विद्युष्ठंखेव भास्वंरा। नीवारशूकंवत्तन्वी पीता भास्वत्यणूपंमा। तस्याः शिखाया मध्ये प्रमात्मा व्यवस्थितः। स ब्रह्म स शिवः स हिरः सेन्द्रः सोऽक्षंरः पर्मः स्वराद्॥ ऋतः सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गंलम्। ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय व नमो नमः।

नारायणायं विद्महें वासुदेवायं धीमहि। तन्नों विष्णुः प्रचोदयात्।

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विम्मे रजार्स्स् यो अस्कंभायदुत्तर्र स्थर्स्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुंगायो विष्णोर्राटंमसि विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रभ्रेंस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोर्ध्वमंसि वैष्णवमंसि विष्णंवे त्वा॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

कृणुष्व पाजः प्रसितिं न पृथ्वीं याहि राजेवामवा इभेन। तृष्वीमनु प्रसितिं द्रूणानोऽस्तांसि विध्यं रक्षसस्तपिष्ठैः। तवं भ्रमासं आशुया पंतन्त्यनं स्पृश धृषता शोशंचानः। तपू ईष्यग्ने जुह्वां पत्ङ्गानसंन्दितो वि सृंज विष्वंगुल्काः। प्रति स्पशो वि सृंज तूर्णितमो भवां पायुर्विशो अस्या अदंब्यः। यो नों दूरे अघश ईसो यो अन्त्यग्ने मार्किष्टे व्यथिरा दंधर्षीत्॥१॥

उदंग्ने तिष्ठ प्रत्याऽऽतंनुष्व न्यंमित्रा शेषितात्तिग्महेते। यो नो अरांति समिधान चक्रे नीचा तं धंक्ष्यत्सं न शुष्कम्। ऊर्ध्वो भंव प्रति विध्याध्यस्मदाविष्कृणुष्व दैव्यांन्यग्ने। अवं स्थिरा तनिह यातुजूनां जामिमजांमिं प्र मृंणीहि शत्रून्। स ते जानाति सुमृतिं यंविष्ठ य ईवंते ब्रह्मणे गातुमैरंत्॥२॥

विश्वान्यस्मे सुदिनांनि रायो द्युम्नान्यर्यो वि दुरो अभि द्यौत्। सेदंग्ने अस्तु सुभगंः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन ह्विषा य उक्थैः। पिप्रीषित् स्व आयुंषि दुरोणे विश्वेदंस्मे सुदिना साऽसंदिष्टिः। अर्चामि ते सुमृतिं घोष्युर्वाख्सं ते वावातां जरतामियङ्गीः॥३॥

स्वश्वांस्त्वा सुरथां मर्जयमास्मे क्षुत्राणिं धारयेरनु द्यून्। इह त्वा भूयां चंरेदुप् त्मन्दोषांवस्तर्दीदिवाश्समनु द्यून्। कीडंन्तस्त्वा सुमनंसः सपेमाभि द्युम्ना तंस्थिवाश्सो जनांनाम्। यस्त्वा स्वश्वंः सुहिर्ण्यो अंग्न उपयाति वसुंमता रथेन। तस्यं त्राता भंवसि तस्य सखा यस्तं आतिथ्यमांनुषग्जुजोषत्। महो रुजामि बन्धुता वचोभिस्तन्मां पितुर्गीतंमादिन्वंयाय॥४॥

त्वं नो अस्य वर्चसिश्चिकिद्धि होतेर्यविष्ठ सुऋतो दर्मूनाः। अस्वप्रजस्तरणयः सुशेवा अतंन्द्रासोऽवृका अश्रमिष्ठाः। ते पायवंः सिप्रयंश्चो निषद्याऽग्ने तवं नः पान्त्वमूर। ये पायवं मामतेयं तें अग्ने पश्यंन्तो अन्धं दुरितादरंक्षन्। रुख्यं तान्थ्सुकृतों विश्ववेदा दिफ्संन्त इद्रिपवो ना हं देभुः॥५॥

त्वयां वय संधन्यंस्त्वोतास्तव प्रणींत्यश्याम् वाजान्। उभा शर्सां सूदय सत्यतातेऽनुष्टुया कृंणुह्यह्रयाण। अया ते अग्ने स्मिधां विधेम् प्रति स्तोम श्रास्यमानं गृभाय। दहाऽशसों रक्षसंः पाद्यंस्मान्द्रुहो निदो मित्रमहो अवद्यात्। रक्षोहणं वाजिनमाऽऽजिंघिमि मित्रं प्रथिष्टमुपं यामि शर्मः। शिशांनो अग्निः कर्तुंभिः समिद्धः स नो दिवा स रिषः पांतु नक्तम्॥६॥ वि ज्योतिषा बृह्ता भांत्यग्निराविर्विश्वांनि कृणुते महित्वा। प्रादेवीर्मायाः संहते दुरेवाः शिशींते शृङ्गे रक्षंसे विनिक्षेः। उत स्वानासो दिविषंन्त्वग्नेस्तिग्मायुंधा रक्षंसे हन्तवा उ। मदे चिदस्य प्रकंजिन्त भामा न वंरन्ते परिबाधो अदेवीः॥७॥[१.२.१४]

(तैत्तिरीय-ब्राह्मणम्/अष्टकम्-१/प्रश्नः--२/अनुवाकः-३)

सन्तंतिर्वा एते ग्रहाः। यत्परंः सामानः। विषूवान्दिवाकीर्त्यम्। यथा शालाये पक्षसी। एव॰ संवथ्सरस्य पक्षसी। यदेतेन गृह्येरन्। विषूची संवथ्सरस्य पक्षसी व्यवस्त्रश्सेयाताम्। आर्तिमार्च्छेयुः। यदेते गृह्यन्तैं। यथा शालायै पक्षंसी मध्यमं वुर्शमुभि संमायच्छंति॥३३॥

एव संवथ्सरस्य पक्षंसी दिवाकीर्त्यंमिभ सं तंन्वन्ति। नार्तिमार्च्छन्त। एकवि १ शमहंर्भवति। शुक्राग्रा ग्रहां गृह्यन्ते। प्रत्युत्तं ब्ये सयत्वायं। सौर्यं एतदहंः पशुरालंभ्यते। सौर्यो-ऽतिग्राह्यों गृह्यते। अहंरेव रूपेण समर्पयन्ति। अथो अहं एवैष बिलर्ह्रियते। सप्तैतदहंरितग्राह्यां गृह्यन्ते॥३४॥ सप्त वै शीर्षण्याः प्राणाः। असावादित्यः प्रजानाम्। शीर्षन्नेव प्रजानां प्राणान्दंधाति। तस्माध्सप्त शीर्षन्प्राणाः। इन्द्रों वृत्र हत्वा। असुरान्पराभाव्यं। स इमाँ ह्योकानुभ्यं जयत्। तस्यासौ लोको ऽनंभिजित आसीत्। तं विश्वकर्मा भूत्वाऽभ्यंजयत्। यहैंश्वकर्मणो गृह्यते॥३५॥ सुवर्गस्यं लोकस्याभिजिंत्यै। प्र वा एतेंऽस्माल्लोकाच्यंवन्ते। ये वैश्वकर्मणं गृह्वते"। आदित्यः श्वो गृंह्यते। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतिं तिष्ठन्ति। अन्यौन्यो गृह्येते। विश्वांन्येवान्येन कर्माणि कुर्वाणा यंन्ति। अस्यामन्येन प्रति तिष्ठन्ति। तावाऽपंरार्धाथ्संवथ्सरस्यान्यौन्यो गृह्येते। तावुभौ सह मंहाव्रते गृंह्येते। यज्ञस्यैवान्तं गत्वा। उभयौर्लोकयोः प्रति तिष्ठन्ति। अर्क्यमुक्थं भवति। अन्नाद्यस्यावंरुद्धौ॥३६॥

ऋचां प्राचीं मह्ती दिगुंच्यते। दक्षिंणामाहुर्यजुंषामपाराम्। अर्थवंणामङ्गिरसां प्रतीचीं। साम्नामुदींची मह्ती दिगुंच्यते। ऋग्भिः पूर्वाह्वे दिवि देव ईयते। यजुर्वेदे तिष्ठति मध्ये अहं। साम्वदेनांऽस्तम्ये महीयते। वेदैरशूंन्यस्त्रिभिरेति सूर्यः। ऋग्भ्यो जाता सर्वेशो मूर्तिमाहुः। सर्वा गतिंर्याजुषी हैव शश्वंत्॥४९॥

सर्वं तेजंः सामरूप्य हं शश्वत्। सर्व हं व्रह्मंणा हैव सृष्टम्। ऋग्भ्यो जातं वैश्यं वर्णमाहः। युजुर्वेदं क्षंत्रियस्यांऽऽहुर्योनिम्। सामवेदो ब्राह्मणानां प्रसूतिः। पूर्वे पूर्वेभ्यो वर्च एतदूचः। आदर्शमृग्निं चिन्वानाः। पूर्वे विश्वसृजोऽमृताः। शृतं वर्षसहस्राणि। दीक्षिताः सत्रमांसत॥५०॥

तपं आसीद्गृहपंतिः। ब्रह्मं ब्रह्माऽभंवथ्स्वयम्। सृत्यः ह् होतैषामासीत्। यद्विश्वसृज् आसंत। अमृतंमेभ्य उदंगायत्। सहस्रं परिवथ्सरान्। भूतः हं प्रस्तोतैषामासीत्। भविष्यत्प्रतिं चाहरत्। प्राणो अध्वर्युरंभवत्। इदः सर्वः सिषांसताम्॥५१॥

अपानो विद्वानावृतः। प्रतिप्रातिष्ठदध्वरे। आर्तवा उपगातारः। सदस्यां ऋतवोऽभवन्। अर्धमासाश्च मासाश्च। चमसाध्वर्यवोऽभवन्। अशर्रसद्वह्मणस्तेजः। अच्छावाकोऽभंवद्यशः। ऋतमेषां प्रशास्ताऽऽसीत्। यद्विश्वसृज् आसंत॥५२॥

ऊर्ग्राजांनमुदंवहत्। ध्रुवगोपः सहोऽभवत्। ओजोऽभ्यंष्टौ-द्राव्णणंः। यद्विश्वसृज् आसंत्। अपंचितिः पोत्रीयांमयजत्। नेष्ट्रीयांमयज्तिषिः। आग्नींद्धाद्विदुषीं सृत्यम्। श्रद्धा हैवायंजथ्स्वयम्। इरा पत्नीं विश्वसृजांम्। आकूंतिरिपन-हृविः॥५३॥

इध्म १ ह् क्षुचैंभ्य उग्ने। तृष्णा चाऽऽवंहतामुभे। वागेषा १ सुब्रह्मण्याऽऽसींत्। छुन्दोयोगान् विजानती। कुल्पृतृत्राणिं तन्वानाऽहंः। स् १ स्थार्श्वं सर्वृशः। अहोरात्रे पंशुपाल्यौ। मुहूर्ताः प्रेष्यां अभवन्। मृत्युस्तदंभवद्धाता। शृमितोग्रो विशां पतिः॥५४॥

विश्वसृजंः प्रथमाः स्त्रमांसत। सहस्रंसम् प्रस्तेन यन्तंः। ततो ह जज्ञे भुवंनस्य गोपाः। हिर्ण्मयः शकुनिर्ब्रह्म नामं। येन सूर्यस्तपंति तेजंसेद्धः। पिता पुत्रेणं पितृमान् योनियोनौ। नावंदिविन्मनुते तं बृहन्तम्। सूर्वानुभुमात्मान र सम्पराये। एष नित्यो मंहिमा ब्राह्मणस्यं। न कर्मणा वर्धते नो कनीयान्॥५५॥

तस्यैवाऽऽत्मा पंद्वित्तं विदित्वा। न कर्मणा लिप्यते पापंकेन। पश्चपश्चाशतिस्त्रवृतः संवथ्सराः। पश्चपश्चाशतः पश्चद्शाः। पश्चंपश्चाशतः सप्तद्शाः। पश्चंपश्चाशतं एकविर्शाः। विश्वसृजारं सहस्रंसंवथ्सरम्। एतेन् वै विश्वसृजं इदं विश्वंमसृजन्त। यद्विश्वमसृंजन्त। तस्मांद्विश्वसृजंः। विश्वंमेनाननु प्रजांयते। ब्रह्मंणः सायुंज्यर सलोकतां यन्ति। एतासांमेव देवतांनार् सायुंज्यम्। सार्थितारं समानलोकतां यन्ति। य एतद्रंप्यन्तिं। ये चैन्त्प्राहुंः। येभ्यंश्चेन्त्प्राहुंः॥५६॥ ॐ॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/